

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 116/03-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. júna 2004 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla a zo sudcov Ľudmily Gajdošíkovej a Lajosa Mészárosa o sťažnosti R. O., bytom G. 246, zastúpeného advokátom JUDr. J. I., so sídlom N. Z., vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. S 13/98 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo R. O. na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. S 13/98 p o r u š e n é b o l o .

2. R. O. p r i z n á v a finančné zadostučinenie 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava II povinný mu vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Bratislava II je povinný uhradiť R. O. trovy konania 8 800 Sk (osemtisícosemsto slovenských korún) na účet advokáta JUDr. J. I., N. Z., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. apríla 2003 doručená sťažnosť R. O., bytom G. 246 (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. I., so sídlom N. Z., vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietrahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Krajského súdu Bratislava (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. S 1/98 (správne sp. zn. S 13/98).

Predmetom konania sp. zn. S 13/98 je žaloba sťažovateľa o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Colného riaditeľstva Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“) z 15. augusta 1997 č. 5888/97 podaná na Okresnom súde Nové Zámky 23. októbra 1997, ktorý bez osobitného rozhodnutia (opatrením z 30. októbra 1997, sp. zn. 13 C 195/97) postúpil vec Krajskému súdu Nitra ako vecne príslušnému súdu. Krajský súd Nitra s postúpením nesúhlasil a predložil spis Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, ktorý uznesením sp. zn. 5 Sž 36/98 z 31. marca 1998 vyslovil, že nesúhlas Krajského súdu Nitra je dôvodný a vrátil spis Okresnému súdu Nové Zámky na nové konanie a rozhodnutie. Sťažovateľovi bolo 22. septembra 1998 doručené uznesenie Okresného súdu Nové Zámky č. k. S 1/98-26 zo 17. septembra 1998, ktorým postúpil vec Okresnému súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) ako miestne príslušnému súdu.

Na základe svojho dožiadania z 13. decembra 1999 bol sťažovateľ listom okresného súdu z 13. januára 2000 informovaný, že spis sp. zn. S 13/98 bol ešte 10. marca 1998 postúpený krajskému súdu. Sťažovateľ listom z 24. apríla 2002 adresovaným krajskému súdu urgoval nariadenie termínu pojednávania. Na tento list nedostal odpoveď. Zo sťažnosti sťažovateľa vyplýva, že krajský súd v čase podania sťažnosti ústavnému súdu vo veci nielenže nerozhodol, ale ani nenariadil pojednávanie.

Na základe tohto sťažovateľ vo svojej sťažnosti konštatuje, že „z uvedených skutočností nesporne vyplýva, že došlo k porušeniu článku 48 ods. 2 Ústavy SR ako i článku 6 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd...“, a navrhuje, aby ústavný súd vydal nasledovné rozhodnutie:

„Ústavný súd vyslovuje, že nekonaním Krajského súdu v Bratislave v správnej veci vedenej pod sp. zn. S 1/98 R. O. došlo k porušeniu jeho ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.

Krajskému súdu v Bratislave sa prikazuje, aby pokračoval vo vecnom vybavovaní veci bez zbytočných prietáhov.

Navrhovateľovi sa priznáva finančné zadosťučinenie v sume 150.000, - Sk.

Odporca je povinný uhradiť navrhovateľovi trovy právneho zastupovania, tieto v sume 15.834, - Sk na účet právneho zástupcu JUDr. J. I. do VÚB, a. s., Nové Zámky na číslo účtu: a to do 3 dní od doručenia rozhodnutia NS SR.“.

Pretože podanie nespĺňalo predpísané náležitosti, ústavný súd opakovane vyzval sťažovateľa, aby označil číslo konania vedeného na krajskom súde, v ktorom k porušeniu jeho základného práva malo dôjsť, a aby oznámil, či využil inštitút podania sťažnosti orgánu štátnej správy súdov a upravil petit rozhodnutia.

Sťažovateľ na výzvy ústavného súdu reagoval v určenej lehote. Vo svojich odpovediach upresnil svoje podanie tak, že odporcom, proti ktorému sťažnosť smeruje, je okresný súd, pričom uviedol, že namieta konanie vedené na tomto súde pod sp. zn. S 13/98. Petit návrhu upravil takto:

„Ústavný súd vyslovuje, že nekonaním Okresného súdu Bratislava II v správnej veci vedenej pod sp. zn. S 1/98 R. O. došlo k porušeniu jeho ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Okresnému súdu Bratislava II sa prikazuje, aby pokračoval vo vecnom vybavovaní veci bez ďalších prietáhov.

V ostatnom zostáva petit návrhu nezmenený.“.

S oznámením týchto skutočností v prílohe predložil ústavnému súdu výzvu okresného súdu zo 7. apríla 2003, ktorý ho žiadal, aby mu oznámil, či súhlasí, aby bola vec sp. zn. S 13/98 prejednávaná bez nariadenia pojednávania.

Ústavný súd po predbežnom prerokovaní prijal sťažnosť uznesením č. k. II. ÚS 116/03-15 z 24. júna 2003 na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie 15. augusta 2003 ústavný súd vyzval okresný súd, aby sa vyjadril k sťažnosti. Súčasne vyzval tak okresný súd, ako aj sťažovateľa, aby sa vyjadrili k otázke konania ústneho pojednávania.

Sťažovateľ oznámil, že netrvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Okresný súd 12. septembra 2003 oznámil, že nemôže ústavnému súdu zapožičať spis sp. zn. S 13/98, pretože 26. júna 2003 bol vyhlásený rozsudok, ktorý bol 25. augusta 2003 napadnutý odvolaním. Ku sťažnosti ani ku konaniu ústneho pojednávania sa okresný súd nevyjadril (spis bol predložený odvolaciemu súdu 19. septembra 2003).

Ústavný súd si predmetný spis sp. zn. S 13/98 vyžiadal z krajského súdu, kde je vec vedená pod sp. zn. 1 So 9/03; ústavný súd zistil zo spisu nasledujúce skutočnosti:

Skutočnosti súvisiace s ustálením vecnej a miestnej príslušnosti súdu sa zhodujú.

Po postúpení veci okresnému súdu okresný súd vyzval žalovaného, aby sa vyjadril k žalobe. Túto povinnosť si žalovaný splnil 15. júla 1999. Okresný súd 18. apríla 2000 ďalej vyzval žalovaného na doručenie správneho spisu sp. zn. 5888/97 spolu so spisom prvostupňového správneho orgánu; túto povinnosť si žalovaný splnil 2. mája 2000. Od tohto dátumu až do 23. mája 2002 okresný súd neurobil vo veci žiaden úkon; v tento deň došlo k prevzatiu spisu iným sudcom. Dňa 13. júna 2002 odpovedal predseda okresného súdu na sťažnosť sťažovateľa na prieťahy v konaní, v ktorej konštatuje opodstatnenosť sťažnosti. Ďalší procesný úkon urobil okresný súd až 8. apríla 2003, keď vyzval účastníkov konania,

aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo verejné pojednávanie; sťažovateľ 22. apríla 2003 oznámil, že na verejnom pojednávaní trvá. Toto sa uskutočnilo 26. júna 2003, na ktorom bol vyhlásený rozsudok č. k. S 13/98-46, ktorým okresný súd žalobu zamietol. Proti rozsudku sa sťažovateľ 25. augusta 2003 odvolal. Po vyjadrení žalovaného k odvolaniu 19. septembra 2003 okresný súd 22. septembra 2003 predložil spis odvolaciemu súdu, ktorý 30. apríla 2004 o odvolaní rozhodol pod č. k. 1 So 9/03-78 tak, že rozhodnutie okresného súdu potvrdil. Toto rozhodnutie krajský súd zaslal ústavnému súdu 7. júna 2004.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. S 13/98 od 17. septembra 1998 (v zásade až po predloženie spisu spolu s odvolaním odvolacieho súdu 22. septembra 2003).

Pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd vychádza zo svojej stabilnej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (III. ÚS 61/98), pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza „až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (I. ÚS 10/98). Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania považovať také, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so

svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: 1. právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, 2. správanie účastníka konania a 3. postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prejednávanej veci.

1. Čo sa týka právnej a faktickej zložitosti veci, ide o preskúmanie rozhodnutia v správnom súdnictve a podľa názoru ústavného súdu nejde o zložitú vec.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa, toto nemalo vplyv na celkovú dobu konania.

3. V súvislosti s uplatnením posledného z troch uvedených kritérií ústavný súd uvádza, že pri ich uplatnení ústavný súd súčasne berie do úvahy, že ich aplikácia je oveľa jednoduchšia v prípadoch, v ktorých zistil, že „súd bol celkovo nečinný a od podania žalobného návrhu neuskutočnil vo veci žiadne úkony“ (II. ÚS 4/03).

Ako zo sťažnosti, tak aj z vyžiadaného súdneho spisu okresného súdu sp. zn. S 13/98 vyplynulo, že v ňom ide sčasti o takýto prípad. Po postúpení veci okresnému súdu 17. septembra 1998 z Okresného súdu Nové Zámky urobil okresný súd do 8. apríla 2003 len dva úkony, keď vyzval žalovaného, aby sa vyjadril k žalobe (17. septembra 1999), a vyzval ho, aby mu doručil spis (18. apríla 2000). Po tomto úkone až 8. apríla 2003 vyzval okresný súd účastníkov konania na vyjadrenie ku konaniu verejného pojednávania. Znamená to, že vo veci tri roky nekonal bez toho, že by jeho postupu bola bránila zákonná prekážka, pričom predseda okresného súdu 13. júna 2002 uznal opodstatnenosť sťažnosti na nečinnosť súdu. Z uvedeného ústavný súd uzavrel, že v konaní sp. zn. S 13/98 pred okresným súdom od septembra 1998 do mája 2003 sa neuskutočnilo žiadne meritórne pojednávanie a okresný súd urobil v tomto období len tri procesné úkony (tretím procesným úkonom bolo nariadenie verejného pojednávania), pričom sťažovateľ sa na tejto dobe konania (nečinnosti) okresného súdu žiadnym spôsobom nepodieľal, čím v konaní sp. zn. S 13/98 pred okresným súdom došlo v tomto období z dôvodu jeho nečinnosti k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Vzhľadom na to, že namietané konanie sp. zn. 13 S/98 bolo v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti skončené, ústavný súd rozhodoval len o primeranom finančnom zadosťučinení.

Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zaoberal sa aj žiadosťou sťažovateľa o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktorým je podľa § 56 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) náhrada nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Sťažovateľ žiadal, aby mu bolo priznané finančné zadosťučinenie 150 000 Sk z dôvodu dlhotrvajúceho stavu právnej neistoty. Vzhľadom na charakter veci, doterajšiu dĺžku konania, v ktorom došlo k zbytočným priesťahom v konaní, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade suma 30 000 Sk zodpovedá primeranému finančnému zadosťučineniu sťažovateľa za ujmu, ktorú utrpel.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa riadil

úvahou, že cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie aj prípadná náhrada škody.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátom JUDr. J. I. v konaní pred ústavným súdom. Právny zástupca ich vyčíslil sumou 15 834 Sk (slovom pätnásťtisíc osemstotridsaťštyri slovenských korún) spolu za tri úkony právnej pomoci. Ústavný súd podľa § 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb priznal sťažovateľovi náhradu trov za dva úkony právnej pomoci (vypočítanej zo základu nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2002 vo výške 12 811 Sk, t. j. 4 270 Sk za jeden úkon a 130 Sk režijný paušál, pretože išlo o úkony urobené v roku 2003) spolu 8 800 Sk (osemtisícosemsto slovenských korún).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. júna 2004